

Kansalaisfoorumin K-labra

Pehmeää anarkiaa ja vaikuttamishalun herättelyä taiteen kautta

Maaria Tuhkunen, Kansalaisfoorumi

Kannen kuva: Friso Baaij (Unsplash) / Michael Schiffer(Unsplash) / Joni Sivonen

Muut kuvat: Eeva-Maria Grekula, Marianna Korpi ja Maaria Tuhkunen

Tämä materiaali on lisensoitu [Creative Commons Nimeä-JaaSamoin 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/).

K-labra

Kansalaisfoorumi toteutti Helsingissä 11.11.–2.12.2019 kaikille avoimen kokeellisen taidetyöpajan, jonka keskiössä oli tutkia yhteistä, julkista tilaa ja sen ilmiötä monitaiteisesti. Kokonaisuus koostui kaupunkilaboratoriosta ja dokumenttielokuvatyöskentelystä sekä taidetyöskentelyn avaamisesta yleisölle.

K-labran kaupunkilaboratorion suunnittelusta ja toteutuksesta vastasi Kansalaisfoorumin taidekasvattaja, teatteripedagogi Maaria Tuhkunen yhdessä Aalto-yliopiston kuvataidekasvatuksen opiskelija, harjoittelija Marianna Korven kanssa. Dokumenttielokuvaosuudesta vastasi elokuvaohjaaja Pieter-Jan van Damme.

Työajassa syntynyttä taidetta on esillä [virtuaaligalleriassa](#).

Tavoitteet ja taustafilosofia

Toiminnan suunnittelua ohjasivat taidelähtöisen vaikuttaminen yhdistettynä yksilön voimavarojen tukemiseen. Taustalla on ajatus siitä, että ollakseen aktiivinen kansalainen ihmisen on ensin voitava riittävän hyvin. Kuulumisentunne, tunne osallisuudesta, itsetunto ja itsearvostus, hyväksytyksi tuleminen sellaisena kuin on, kannustavan palautteen saaminen sekä mielen hyvinvointi ovat edellytyksiä sille, että ihminen jaksaa kiinnostua ympäröivästä maailmasta ja haluaa muuttaa sitä paremmaksi paikaksi itselleen ja muille.

Työpajan tarkoituksena oli

- Virittää näkemään ja kokemaan yhteistä (fyysistä ja mielen-) tilaa taiteen kautta ja herättää halua vaikuttaa omaan ympäristöön.
- Tarjota luova keskusteluareena ja avata taiteen tekemistä väylänä ilmaista omia ajatuksia ja tunteita.
- Tukea osallistujien voimavaroja osallisuudentunteen, kuulluksi ja nähdyksi tulemisen, itsetunnon ja itsetuntemuksen vahvistamisen kautta.
- Tarjota mielekästä yhteistoimintaa, jossa voi toteuttaa itseään luovasti ja saada myönteisiä kokemuksia merkityksellisyydestä, yhteisöllisyydestä ja muihin liittymisestä.

Metodisesti työpajassa kokemuksellinen oppiminen autenttisessa ympäristössä yhdistyi taiteen tekemiseen ja sitä kautta sisäisten maailmojen ilmaisemiseen. Teemallisesti – ja konkreettisesti – työpaja kiinnittyi jaettuun, julkiseen tilaan, jota käytettiin harjoitustilana, tutkimuslaboratoriona ja taiteellisen ilmaisun lähteenä.

Luonteeltaan K-labra oli kokeilevaa toimintaa ja luovaa tutkimista. Taiteellisella ja uteliaalla asenteella maailman ja oman itsen tutkiminen tarkoittaa usein myös ei-tietämisen ja epävarmuuksien alueilla liikkumista.

Suunnittelun ja toteutuksen pedagogisia lähtökohtia vaikuttamiseen linkittyen olivat:

1. **Yhdenvertaisuus.** Toiminta on kaikille avointa. Osallistuakseen kenelläkään ei tarvitse olla erityistaitoja tai kokemusta taiteen tekemisestä. Osallistujien psykofyysiset haasteet huomioidaan ja tarvittaessa sovelletaan suunnitelmaa niin, että jokainen pystyy osallistumaan. Erilaisuutta lähestytään ryhmää rikastavana ja kasvattavana asiana.

2. **Orgaanisuus.** Kokonaisuus tai yksittäiset sessiot eivät ole sarja irrallisia harjoitteita tai taitojen tai sisältöjen ”opettamista”, vaan se on virtaava, osallistujan luovuutta ja oivalluksia tukeva taiteellinen prosessi. Vain osittain strukturoitu työskentely haastaa ja kehittää osallistujien epävarmuuden sietokykyä ja edellyttää ohjaajalta kaaoksensietokykyä. Toisaalta avoin prosessi ohjaa jokaista ottamaan vastuuta ja tekemään aloitteita.
3. **Aistisuus.** Mukana ovat koko ajan sekä mieli, tunteet että kehollisuus. Maailmaa ei tarkastella itsestä ulkopuolella olevana kohteena vaan se *koetaan* koko keholla ja kaikin aistein. Samalla kehittyvä kyky samaistua ja tuntea empatiaa ympäristöä ja sen olentoja kohtaan.
4. **Kiireettömyys.** Luova mieli tarvitsee tarpeeksi tyhjää tilaa toimiakseen. Valtaosa ihmisistä elää jatkuvan impulssitulvan keskellä, jolloin tässä ja nyt läsnä olemisen harjoitteluun tarvitaan suojelualueita. Riittävän väljä aikataulus jättää myös mahdollisuuden tarttua sattumanvaraisiin impulsseihin ja antaa tilaa yllätyksille. Osallistujien erilaiset rytmit on hyvä huomioida ja jakaa havaintoja erilaisista ajan kokemuksista.
5. **Reflektiivisyys.** Taiteen kautta oppiminen edellyttää toiminnan lisäksi kokemuksen jäsentämistä ja kollektiivinen oppiminen myös jakamista. Tulemalla tietoisiksi siitä, mitä ajatuksia ja tunteita itsessä herää, osallistuja luo merkityksiä sille, mitä hänelle tapahtui. Aivan kaikkea ei pysty sanoittamaan tai kannata pureskella loppuun asti, vaan joskus on hyväkin antaa taiteen puhua itsessään. Esteettinen elämys tai voimakas kokemus jättää jäljen sellaisenaan.

Osallistujat

Osallistujia työpajaan haettiin sekä etsivällä otteella Helsingin Klubitalon kautta että yleisellä haulla. Ilmoituksissa korostettiin matalan kynnyksen osallistumista ilman aiempaa kokemusta. Tavoitteena oli löytää mahdollisimman heterogeeninen osallistujaryhmä.

Osallistujia tuli lopulta kolme, mikä oli tavoiteltua vähemmän, mutta toisaalta mahdollisti intensiivisen ja kunkin tarpeita hyvin huomioivan työskentelyn suhteellisen pienissä aikaraameissa toteutetussa kokeilutyöpajassa. Osallistujat olivat noin 25–55-vuotiaita. Jokaisella oli harrastuneisuutta tai kiinnostusta johonkin luovaan toimintaan, mutta ei kokemusta vastaavanlaisesta työskentelystä.

Työpajasta osallistujat kertoivat hakevansa muun muassa uusia kokemuksia, uuden oppimista, luovaa toimintaa, piristystä, ja tukea uuteen kotikaupunkiin kotiutumiseen.

Työpajakokonaisuuden kuvaus

K-labran toteutus käsitti yhteensä seitsemän neljän tunnin tapaamista. Prosessi eteni kolmessa vaiheessa:

I Kaupunkilaboratorio (suunniteltu 4 x 4 tuntia, toteutus 3 x 4 tuntia)

II Dokumenttielokuvapaja (2 x 4 tuntia)

III Prosessin sulkeminen ja ulostulo (1 x 4 tuntia)

I KAUPUNKILABORATORIO

Kaupunkilaboratoriossa jaettua julkista tilaa käytettiin luovasti arjesta poikkeavin tavoin, oleilemalla ja toimimalla julkisissa sisä- ja ulkotiloissa sekä julkisissa liikennevälineissä. "Kotipesänä" käytettiin Kansalaisfoorumin kurssitilaa.

Arjesta poikkeavan, taidelähtöisen toiminnan vieminen julkiseen kaupunkitilaan on pehmeää anarkiaa. Se haastaa kirjoittamattomia, sosiaalisia normeja sekä kyseenalaistaa ja tekee näkyväksi muuten piiloon jääviä totuttuina pidettyjä kysymyksiä ja asenteita.

Lähtökohtana oli kysymys mihin julkista tilaa voi käyttää (Mihin muuhun sitä voi käyttää kuin läpikulkuun tai kuluttamiseen? Mistä jaetusta tilasta löytyy paikkoja myös levolle, kohtaamiselle ja luovalle itsensä toteuttamiselle?) sekä kenelle julkinen, yhteinen tila todella kuuluu (Voiko jokainen olevansa siellä tervetullut? Millaisena siellä saa tulla näkyväksi?). Ohjaajista Tuhkunen on kehittänyt ja toteuttanut vastaavaa, kaupunkitilaa hyödyntävää työtapaa mm. Teatteri Venuksen MOOOT (Mullakin On Oikeus Olla Täällä) -kollektiivissa vuodesta 2010.

Kaupunkilaboratoriotyöskentelyssä kaikki tehdään aina yhteistä tilaa ja kanssakulkijoita kunnioittaen sekä noudattaen seuraavia periaatteita:

- Mitään tai ketään ei vahingoiteta, loukata tai osallisteta vastoin tahtoaan.
- Kaupunkitilaan jätetään jälkiä harkiten, jos ollenkaan.
- Noudatetaan lakia ja järjestyssääntöjä.

Taidetyöskentelyssä yhdistyivät erilaiset havainto-, aisti- ja läsnäolon harjoitteet, kaupunkiseikkailu, liikeimprovisaatio, esitystaide, luova kirjoittaminen, kuvataiteet sekä valokuvaus. Oleellisempaa kuin erilaisten harjoitteiden suorittaminen oli harjoittaa taiteellista, uteliasta, luovaa ja ei-tietävää näkökulmaa maailmaan. Esimerkkejä erilaisista kaarista prosessin kuluessa annetaan edempänä.

Kokemuksia reflektointiin integroimalla taidetyöskentelyyn yhteisiä keskusteluja ja kirjoitustehtäviä, joiden avulla jaettiin oivalluksia ja tuntemuksia, ja joiden avulla työskentely kiinnittyi osallistujien arkitodellisuuteen ja yhteiskunnallisiin teemoihin.

Haluttaessa irrottautua arkiolomisen tasosta kohti luovaa tilaa, jossa voi heittäytyä taiteelliseen prosessiin, on ensiarvoisen tärkeää, että osallistujien välille syntyy luottamus, ja että ryhmässä vallitsee turvallinen ja innostava ilmapiiri. Jokainen tarvitsee lämmittelyä ryhtyäkseen toimimaan, luova mieli ja keho on ensin heräteltävä.

Yksi keino luoda turvaa on rakentaa ryhmän kanssa "oman heimon rutiinit", jotka kannattelevat muuten välillä arvaamattomassakin taiteellisessa prosessissa seikkailemista. Jokainen sessio alkoi yhteen tulemisella ja kuulumisten jakamisella. Samalla oli mahdollisuus kertoa ajankohtaisista rajoitteista tai muista yhteiseen työskentelyyn vaikuttavista asioista. Jokainen sessio myös päättyi yhteiseen oivallusten jakamiseen ja niistä assosioituvaan vapaaseen keskusteluun. Välillä apuna toimivat reflektiokysymykset, kuten "Minkä hetken muistat tältä päivältä erityisen vahvasti?" tai "Mitä viet mukanasasi omaan arkeen?".

Seuraavassa on esimerkkejä virityksistä, joiden tavoitteena on vahvistaa kontaktia ryhmän jäsenten välillä, harjoittaa luovaa mieltä ja vaihtoehtoiseen todellisuuteen siirtymistä sekä herkistää aistimaan ympäristöä:

- Jos en olisi ihminen, vaan...

Esillä on taustapuoli ylöspäin kortteja, joissa lukee määreitä kuten ”Kehonosa”, ”Hyönteinen”, ”Kaupunki Suomessa”, ”Kulkuneuvo” ja niin edelleen. Jokainen nostaa vuorollaan yhden kortin ja kertoo, mikä (esimerkiksi kehonosa) olisi ja halutessaan myös miksi. Sen jälkeen kaikki muutkin vastaavat samaan kysymykseen.

- Epänähtävyys

Osallistujat valitsevat pareittain, mitä sellaista, jota ei löydy matkailuesitteistä, he haluaisivat näyttää turistille kotikaupungistaan. Ryhmä rakentaa jokaisesta kohteesta still-kuvan tai ”veistoksen” käyttäen materiaalina omia kehojaan.

- Värikävely

Kuljetaan yhtenä ryhmänä ennalta sovittuun paikkaan ja pidetään matkalla silmät auki väreille. Matkan aikana kuka tahansa voi milloin tahansa bongatessaan maisemasta uuden värin huutaa ”Näen punaista/sinistä/vihreää...!”, jolloin ryhmä pysähtyy hetkeksi poimimaan silmillään ympäristöstä kaiken kyseisen värisen.

Esimerkkejä erilaisista taiteellisen työskentelyn kaarista prosessin sisällä:

Esimerkki 1: Puistohortoilusta kollektiivitaiteeksi

Vaihe 1. Hortoilu: Kukin kuljeskelee itsekseen ennalta rajatulla alueella (esimerkiksi puistossa) sovittuun ajan (jotain 15–60 minuutin välillä) päämäärättömästi ja kiireettömästi. Hortoillessa asetutaan olemaan läsnä paikassa, aistitaan sitä. Pysähdellään, kun tuntuu siltä. Mennään kohti, kun jokin vetää puoleensa. Lopulta kukin valitsee yhden näkymän tai yksityiskohdan, johon kokee erityisesti samaistuvansa.

Vaihe 2. Vierailut paikoissa: Jokainen vuorollaan kutsuu muut valitsemaansa kohtaan paikassa, joka pysähdytään yhdessä kokemaan. Asetutaan rauhassa kuuntelemaan niihin liittyvät taustatarinat.

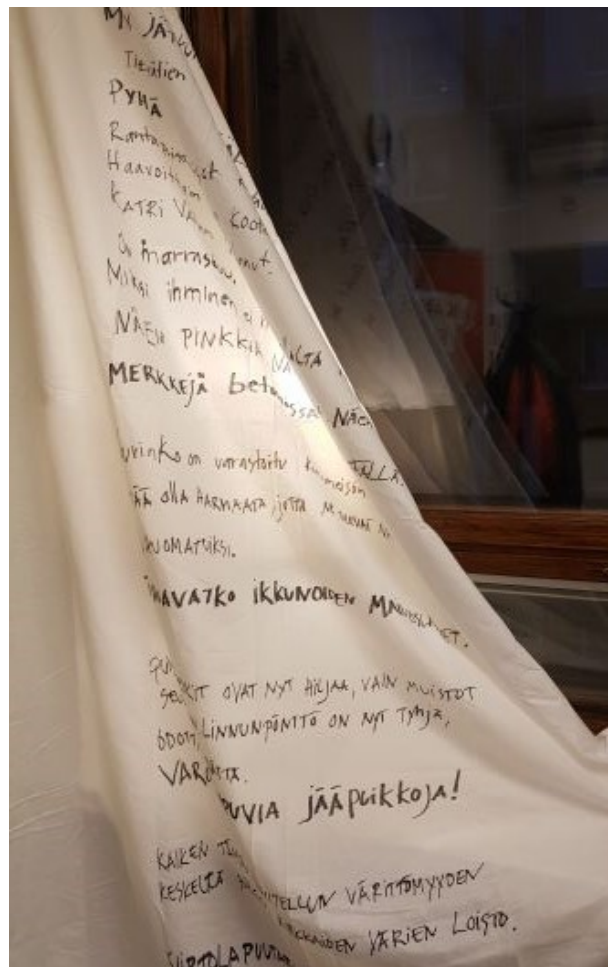
Vaihe 3. Yhteismaalaus: Siirrytään hiljaisuudessa aiemmin valmistellulle maalauspaikalle, jossa on seinällä tai pöydällä valmiina iso kangas, rakennuspaperi tai vastaava. Maalataan yhdessä samaan kuvaan ilman puhetta retken herättämiä tunnelmia, värejä, muotoja intuitiivisesti. Samalla käydään sanatonta dialogia kuvan tekemisen kautta. (Kuva 1)

Vaihe 4. Kollektiiviruno: Jokainen kirjoittaa päivän seikkailuista inspiroituneena noin 5 irtosäettä, jotka voisivat olla ”tipahtaneet eri runoista”. Säkeet laitetaan alassuun, sekoitetaan ja nostellaan sattumanvaraiseen järjestykseen – eli annetaan maailmankaikkeuden viimeistellä runo.

Vaihe 5. Jakaminen: Jaetaan päivän kokemuksia ja oivalluksia kuvan ja runon kautta muistellen.

Kuva 1: Työskentely puistossa tulostui yhteismaalaukseksi.

Kuva 2: Session kokoava, kollektiivisesti kirjoitettu runo.

Esimerkki 2: Kokovartalokuuntelusta kekokartaksi

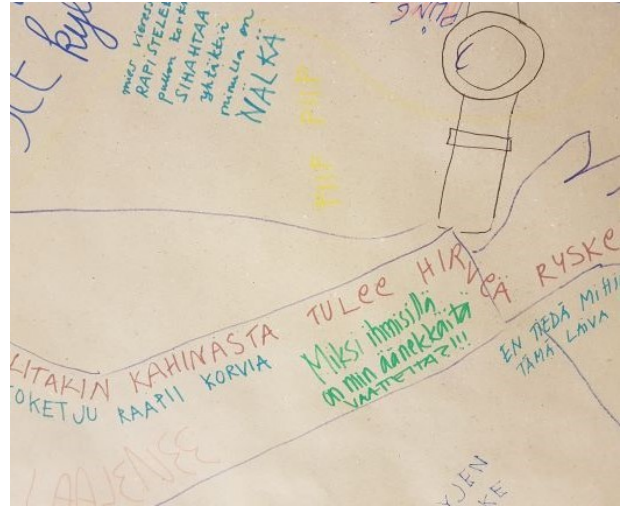
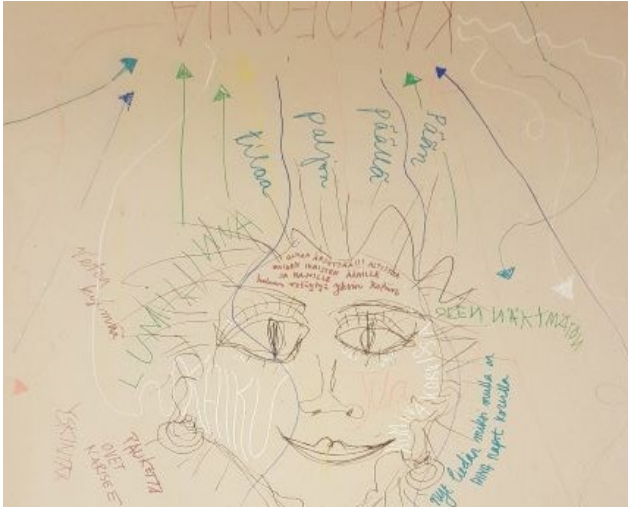
Vaihe 1. Korville antautuminen: Kuljetaan ja oleillaan akustisesti, arkkitehtonisesti, kuulokuviltaan sekä tunnelmaltaan erilaisissa paikoissa (metrossa, kauppakeskuksen vilinässä, hiljentyiskappelissa, rautatieasemalla). Kussakin paikassa keskitytään ”kokovartalokuuntelemaan” eli aistimaan kokonaisvaltaisesti, mitä koko kehossa ja aisteissa tapahtuu sekä miten erilaiset tilat vaikuttavat tunnetilaan ja mieleen.

Vaihe 2. Kehotunnejamppa: Hakeudutaan tarpeeksi rauhalliseen paikkaan, jossa kuitenkin on elämää. Mukana on etukäteen esimerkiksi rakennuspaperille hahmoteltu isokokoinen ihmishahmo sekä tusseja tai liituja. Levitetään ”jamppa” sopivaan paikkaan pöytien päälle, lattialle tai seinälle niin, että jokainen pääsee helposti sen ääreen. Jokainen saa kirjoittaa ja piirtää hahmoon havaintojaan erilaisten tilojen tuottamista kehotuntemuksista. Kiinnostuneita ohikulkijoita voidaan kutsua ystävällisesti mukaan.

Vaihe 3. Jakaminen: Etsitään paikka, jossa kaikki kuulevat ja näkevät toisensa. Jaetaan aistirekettä ja sen tuottamista havainnoista.

Kuva 3: Kehokuuntelun reflektointi kuviksi ja teksteiksi toteutettiin pääkirjasto Oodin aulatilassa. Myös ohikulkijoita kutsuttiin mukaan jakamaan omia kokemuksiaan erilaisten tilojen herättämistä tuntemuksista.

Kuva 4 ja 5: Yksityiskohtia ”kehotunnejampasta”.

Esimerkki 3: Liikeimprovisaatiosta valokuvataiteeksi

Vaihe 1. Parviliike: Etsitään avara ja riittävän rauhallinen ulkotila. Ryhmä asettuu vapaaksi muodostelmaksi hyvin lähelle toisiaan, kasvot samaan suuntaan. Etummaisimpana kärjessä oleva alkaa liikkua tarpeeksi hitaasti, jotta muu ryhmä pystyy seuraamaan hänen liikettään yhtäaikaaisesti. Kun kaikkien kasvot ovat aina samaan suuntaan kärjessä olevan kanssa, ja kun etummainen jossain vaiheessa kääntyy, joukon kärkeen tulee automaattisesti uusi jäsen, jota seurataan. Vaihto tapahtuu lennosta katkaisematta yhteistä liikettä. Tärkeintä liikettä johtaessa on auttaa muuta ryhmää pysymään yhteisessä liikkeessä mukana.

Vaihe 2. Liikelaatulaboratorio: Hakeudutaan mielellään korkealle paikalle, josta on laaja näkymä kaupunkitilaan (portaiden yläpäähän, torin laidalle, korkean rakennuksen yläparvekkeelle tai ikkunaan). Havainnoidaan edessä avautuvaa maisemaa ja siinä liikkuvien elollisten olentojen ja elottomien asioiden liikettä vastaparien kautta: Missä näkyy nopeaa, missä hidasta liikettä? Virtavaa/kahlittua liikettä? Raskasta/kevyttä? Kulmikasta/kaarevaa? Ja niin edelleen.

Vaihe 3. Sukeltaminen: Jalkaudutaan itsekseen etukäteen sovituksi ajaksi (noin 30–60 minuuttia) katutason ihmisvilinään. Uppoudutaan aistimaan koko keholla yksittäisten kulkijoiden ja ihmisvirtojen liikettä ja rytmejä. Asetutaan mielen sisällä muiden nahkoihin ja annetaan erilaisen liikemateriaalin vaikuttaa omaan kehoon. Tuodaan tuliaisina ryhmälle kiinnostavimmat kokemukset.

Vaihe 4. Jakaminen: Kokoonnutaan sopivaan paikkaan ja jaetaan pareittain, pienryhmissä tai yhteisesti jokin erityisen mieleenpainuva kokemus. Jaetaan myös mahdollisia tarinoita, joita mieli kehitti kulkijoiden liikettä seurattaessa.

Vaihe 5. Valokuvaaminen: Vaelletaan yhtenä ryhmänä tai pienryhmissä erilaisista tiloista ja tapahtumista inspiroituen. Tehdään valokuvakokeiluja pitkällä valotusajalla tutkien samalla, mitä liikkeelle tapahtuu. Pimeään tultua voi kokeilla valolla maalaamista ja piirtämistä. Jokainen saa vuorollaan esitellä oman ideansa, jonka toteuttamisessa muut avustavat kuvaajan toiveiden mukaan. (Välineenä voi käyttää tavallisia älypuhelimia.

Ennen kuvaussessiota on hyvä tarkistaa, että jokainen löytää puhelimensa kamerasta tarvittavat asetukset. Verkosta löytyy paljon vinkkejä muun muassa valomaalausten tekemiseen.)

Kuva 6: Parviliikeimprovisaatio Suurkirjon ylätasanteella.

Kuva 7 ja 8: Kaupungin liikkeestä inspiroitunutta yhdessä luotua valokuvataidetta.

II DOKUMENTTIELOKUVAPAJA

Dokumenttielokuvapajassa jatkettiin kaupunkilaboratorion työskentelyä, mutta mukaan tuli uusi väline, elokuva. Työskentelyssä käytettiin inspiraation lähteenä havaintoja, teemoja ja tarinoita, joille ryhmä oli herkistynyt kokemuksellisen kaupunkilaboratoriotyöskentelyn aikana. Lisäksi dokumenttityöskentelyn ohjaaja Pieter-Jan van Damme toi ”ajatusruuaksi” ympäristösuunnittelu- ja arkkitehtuuriklassikon *A Pattern Language – Towns, Buildings, Construction* (C. Alexander, S. Ishikawa, M. Silverstein 1977).

Punkhenkisesti dokumenttipajan niin kuin koko K-labran pääpaino oli sisällössä tekniikan sijaan, itseilmaisussa ja sanomisen tarpeessa taidollisen osaamisen sijaan. Käytännössä tämä tarkoitti vain vähimmäismäärän teknisen opastuksen antamista niin, että tekijällä on väline tarpeeksi hallussa ideansa toteuttaakseen. Lisäksi käytettiin mahdollisimman saavutettavia välineitä (tavalliset älypuhelimet ja kannettavat tietokoneet) ja editointiohjelmistoja (vapaasti ladattava Blackmagic Design), jotta osallistujien olisi innostuessaan helppo jatkaa omaehtoista dokumentointia työpajan jälkeenkin.

Dokumenttielokuvaosuuden kaupunkitilassa tapahtuvia kuvausessioita varten osallistujien kanssa käytiin etukäteen läpi julkisessa tilassa toimimisen pelisäännöt. Lisäksi he saivat etukäteen laaditun kuvaus- ja julkaisulupapohjan mahdollisten kuvissa esiintyvien ohikulkijoiden kanssa kommunikointia varten. (Yleisellä paikalla kuvaaminen on sallittua. On kuitenkin hyvien tapojen mukaista pyytää julkaisemiseen lupa, mikäli yksittäinen ihminen esiintyy tuotoksessa tunnistettavana henkilöihahmona.)

Jokainen osallistuja käsikirjoitti, kuvasi ja leikkasi oman minidokumenttielokuvansa. Elokuvat käsittelevät mm. saavutettavuutta, tilankäyttöä kaupungissa sekä arkisten asioiden kauneutta. Minidokumentit ovat katsottavissa K-labran virtuaaligalleriassa [[linkki](#)].

Kuva 9: Dokumentaristi ja dokumentin päähenkilö.

III PROESSIN SULKEMINEN JA ULOSTULO

Kokonaisuus suljettiin piirtämällä yhdessä improvisatorinen muistelukartta, joka rakentui samalla, kun muisteltiin yhteistä polkua ja mieleen tulevia paikkoja, tapahtumia ja tarinoita. Osallistujat myös vastasivat nimettöminä lyhyeen palautekyselyyn. Tämän jälkeen rakennettiin avoimien ovien näyttely, jota varten taideteokset oli valittu ja niiden taustatekstit kirjoitettu etukäteen.

Loppunäyttely toteutettiin pienimuotoisena avoimien ovien tapahtumana ja virtuaaligalleriana Kansalaisfoorumin verkkosivuilla. Ulostulon tavoitteena oli tuoda taidetyöskentelystä nousseita teemoja ja havaintoja laajemman yleisön tietoisuuteen yhtenä vaikuttamisen keinona. Tavoitteena oli myös tehdä osallistujien tekemä taide näkyväksi. Jokainen sai itse valita, mitä omista teoksistaan haluaa esille, ja mitä niistä kertoo yleisölle. Näyttely oli myös minidokumenttien ensiesitys, ja jokainen dokumentaristi alusti vieraille oman elokuvansa.

Parhaimmillaan taiteellisen prosessin päättävä ulostulo on osallistujille voimaannuttava kokemus, joka vahvistaa itsetuntoa ja lisää ylpeyttä omasta työstä. On kuitenkin tärkeää, että loppunäyttely tai -esitys toteutetaan osallistujien ehdoilla ja osallistujia ja heidän taidetyöskentelyään arvostavasti, ja että mahdollisesta ulostulosta sovitaan jo varhaisessa vaiheessa. Lisäksi ulostulo ei saa koskaan olla työskentelyn varsinainen päämäärä, vaan tärkeintä ovat itse prosessi ja sen anti osallistujille.

Kuvat 10–12: K-labran avoimien ovien tapahtumassa esillä olivat työpajassa tuotetut minidokumenttielokuvat, valokuvataidetta, runoutta sekä muuta taiteellista prosessia avaavaa materiaalia.

Osallistamisesta ja ohjaamisesta

K-labra oli konseptina osallistava ja osallisuutta tukeva. Ryhmää kannustettiin alusta asti ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta. Työpajan onnistumista ja antia arvioitiin yhdessä osallistujien kanssa.

Proessin kuluessa taiteellisen toiminnan suunnat ja sen nostamat sisällöt olivat osallistujista lähtöisin. Toiminnan raamien ja impulssien suunnittelusta vastasivat pääosin ohjaajat. Viimeinen kaupunkilaboratoriosessio, jolloin osallistujien oli tarkoitus vastata kokonaan myös toiminnan suunnittelusta, valitettavasti peruuntui sairastumisten takia.

Ajallisesti laajempi kokonaisuus mahdollistaisi vielä syvemmälle menevän työskentelyn, jossa ryhmän osallistumista toiminnan suunnitteluun voidaan hyödyntää vielä paremmin. On hyvä huomioida, että kokeiluryhmää isommalla osallistujajoukolla toteutettuna kokonaisuus vaatii enemmän aikaa.

Kun työtapana on taiteellinen prosessi, jossa edetään impulssi impulssilta ja tartutaan herkästi ideoihin, ohjaajan päätehtävä on mahdollistaa luovaan prosessiin heittäytyminen

- edistämällä sallivaa ja myönteistä ilmapiiriä, joka mahdollistaa mielipiteiden ja ideoiden esiin tuomisen,
- innostamalla osallistujia ja ruokkia luovaa prosessia tarjoamalla impulsseja ja virityksiä taiteelliselle toiminnalle sekä
- huolehtimalla tarvittavista fasiliteeteista ja materiaaleista.

Tavoitteiden toteutumisen arviointia

Työpaja onnistui uutta luovana kokeiluna, jossa yhdistettiin julkisesta tilasta inspiroitava monitaiteinen ilmaisu dokumentarismiin. Palautteissa osallistajat kertoivat saaneensa innostusta havainnoida maailmaa eri tavalla sekä rohkeutta ilmaista itseään luovasti. Osallistajat kokivat myös pystyneensä poistumaan sopivasti omilta mukavuusalueiltaan ryhmän tuella ja sallivan ja kaikkia näkökulmia arvostavan ilmapiirin rohkaisemana. Työpajassa myös pystyttiin varmistamaan tasaveroinen osallistuminen sekä huomioimaan osallistujien erilaiset psykofysiset haasteet ja kääntämään erilaisuus rikkaudeksi.

Näin osallistajat kuvailivat kokemuksiaan: ” Eri tavat (aistit) havainnoida maailmaa vahvistuivat.” ”Vien omaan arkeeni rohkeutta tehdä erilaisia luovia juttuja ilman erityisempää osaamista.” ”Joutui sopivasti omilta mukavuusalueiltaan ryhmän tuella.” ”Ilmapiiri oli salliva, hyvä, hienotunteinen, iloinen.” ”Kaikkia näkökulmia arvostettiin.”

Aktiivisen kansalaisuuden näkökulmasta ohjaajien havaintojen perusteella työpajakokonaisuus

- kannusti kriittiseen ajatteluun
- edisti yhdessä toimimisen ja dialogissa olemisen taitoja
- lisäsi osallistujien itsetuntemusta ja avasi uusia näkökulmia itsen
- rohkaisi tulemaan näkyväksi omien ajatusten, arvojen ja mielipiteiden kanssa
- vahvisti kykyä toimia myötätuntoisesti ja ymmärtää erilaisuutta
- avasi kykyä havainnoida ympäröivää maailmaa erilaisista näkökulmista
- antoi lisää konkreettisia ja mielensisäisiä välineitä ilmaista taiteen kautta omia tunteita ja ajatuksia
- vahvisti luovaa kykyä kuvitella vaihtoehtoisia todellisuuksia

Lisäksi toiminnan kontekstina toiminut jaettu, yhteinen tila nosti esiin muun muassa tasaveroisuuteen ja julkisen tilan käyttöön liittyviä havaintoja ja teemoja.